

Boshlang'ich sinf o'quvchilarini milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalashning zamonaviy shakllari

Ziyyayev Adxamjon -Qo'qon DU dotsenti

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarini milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalashning ahamiyati, mazmuni hamda zamonaviy ta'lim jarayonida qo'llanilayotgan samarali shakl va usullar yoritilgan. Shuningdek, yosh avlodda vatanparvarlik, hurmat, mehr-oqibat, milliy o'zlikni anglash kabi fazilatlarni shakllantirishda innovatsion pedagogik texnologiyalarning o'rni tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, milliy qadriyat, tarbiya, zamonaviy pedagogik texnologiya, vatanparvarlik, ma'naviyat, innovatsion usullar.

Kirish

Bugungi kunda ta'lim tizimining asosiy vazifalaridan biri — bilimli, mustaqil fikrlaydigan, ma'naviy barkamol va milliy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalangan yosh avlodni voyaga yetkazishdir. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichi bolaning dunyoqarashi, axloqiy qarashlari va shaxsiy fazilatlari shakllanadigan muhim davr hisoblanadi. Shu sababli boshlang'ich sinf o'quvchilarini milliy qadriyatlar asosida tarbiyalash pedagogik jarayonning ajralmas qismi bo'lishi zarur.

Milliy qadriyatlar xalqning asrlar davomida shakllangan urf-odatlarini, an'analarini, tili, madaniy merosi, axloqiy me'yorlari va ma'naviy boyliklarini o'z ichiga oladi. Ushbu qadriyatlarni yosh avlod ongiga singdirish orqali ularda o'z xalqiga hurmat, ona Vatanga muhabbat va milliy o'zlikni anglash tuyg'ulari rivojlanadi.

Boshlang'ich ta'limda milliy qadriyatlarning tarbiyaviy ahamiyati

Boshlang'ich sinf o'quvchilari atrof-muhitni ko'proq taqlid, kuzatish va amaliy faoliyat orqali o'rganadilar. Shu bois ularga milliy qadriyatlarni faqat nazariy tushuntirish emas, balki hayotiy misollar va faol mashg'ulotlar orqali yetkazish samarali natija beradi.

Masalan, xalq ertaklari, maqollar, rivoyatlar, milliy o'yinlar va an'analar bilan tanishtirish o'quvchilarda yaxshilik, halollik, kattalarga hurmat, kichiklarga g'amxo'rlik kabi insoniy fazilatlarni shakllantiradi. O'zbek xalq pedagogikasida mavjud bo'lgan tarbiyaviy qarashlar bugungi ta'lim jarayonida ham katta ahamiyatga ega.

Milliy qadriyatlar asosida tarbiya berish o'quvchilarning nafaqat ma'naviy dunyosini boyitadi, balki ularning ijtimoiy faolligini oshiradi. O'z tarixini, madaniyatini va an'analarini bilgan bola kelajakda o'zligini anglagan, mas'uliyatli shaxs bo'lib shakllanadi.

Milliy qadriyatlarni singdirishning zamonaviy shakllari

Hozirgi ta'lim jarayonida an'anaviy tarbiya usullari bilan bir qatorda zamonaviy pedagogik yondashuvlardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Quyidagi

shakllar boshlang'ich sinf o'quvchilarini milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalashda samarali hisoblanadi.

1. Interfaol mashg'ulotlardan foydalanish

Interfaol metodlar o'quvchilarning darsdagi faolligini oshiradi va ularni mustaqil fikrlashga undaydi. "Aqliy hujum", "Klaster", "Rolli o'yin", "Munozara", "Sahna ko'rinishlari" kabi usullar orqali milliy qadriyatlar mazmunini bolalarga tushunarli tarzda yetkazish mumkin.

Masalan, "Odob-axloq", "Vatanim — faxrim", "Milliy bayramlarimiz" kabi mavzularda tashkil etilgan rolli o'yinlar orqali o'quvchilar milliy an'analarni amaliy ravishda his qiladilar.

2. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish

Zamonaviy bolalar raqamli texnologiyalar bilan faol munosabatda bo'ladilar. Shu sababli multimedia vositalari, elektron taqdimotlar, videolavhalar va virtual sayohatlardan foydalanish milliy qadriyatlarni o'rgatishda samarali vosita bo'la oladi.

Masalan, tarixiy obidalar, milliy hunarmandchilik namunalari yoki xalq bayramlari haqida tayyorlangan videomateriallar o'quvchilarda qiziqish uyg'otadi. Bu usul orqali ular milliy meros haqida ko'proq ma'lumotga ega bo'ladilar.

3. Loyihaviy faoliyatni tashkil etish

Boshlang'ich sinflarda kichik loyihalar tashkil etish ham milliy qadriyatlarni shakllantirishning zamonaviy shakllaridan biridir. O'quvchilar "Mening oilam qadriyatlari", "Mahallamiz tarixi", "Milliy taomlarimiz", "O'zbek xalqining urf-odatlar" kabi mavzularda izlanish olib borishlari mumkin.

Bunday faoliyat bolalarda tadqiqotchilik ko'nikmalarini rivojlantiradi, oilasi va jamiyatdagi qadriyatlarning ahamiyatini anglashga yordam beradi.

4. Milliy bayram va tadbirlarni tashkil etish

Maktabda Navro'z, Mustaqillik bayrami, ona tiliga bag'ishlangan tadbirlar, kitobxonlik kechalari va ma'naviy-ma'rifiy uchrashuvlarni tashkil etish o'quvchilarning milliy ruhini oshiradi.

Bunday tadbirlarda o'quvchilarning faol ishtirok etishi — she'r aytish, sahna ko'rinishlari namoyish qilish, milliy kuy-qo'shiqlar ijro etishi ularda o'z madaniyatiga bo'lgan hurmatni kuchaytiradi.

Oila va maktab hamkorligining o'rni

Milliy qadriyatlarni shakllantirishda oila va maktab hamkorligi alohida ahamiyatga ega. Chunki bola dastlabki tarbiyani oiladan oladi. Ota-onalar o'z hayoti va munosabati bilan farzandlariga namuna bo'ladilar.

Maktabda tashkil etiladigan ota-onalar bilan hamkorlik loyihalari, oilaviy tadbirlar va suhbatlar orqali bolalarda milliy qadriyatlarga hurmatni yanada mustahkamlash mumkin. Oila, maktab va mahalla hamkorligi tarbiya samaradorligini oshiruvchi muhim omildir.

Xulosa

Boshlang'ich sinf o'quvchilarini milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalash bugungi ta'lim tizimining dolzarb vazifalaridan biridir. Yosh avlodga milliy qadriyatlarni singdirish orqali ularda vatanparvarlik, ma'naviy yetuklik, hurmat va mas'uliyat kabi fazilatlar rivojlantiriladi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar, axborot vositalari, loyihaviy faoliyat va turli ma'naviy tadbirlar milliy tarbiyaning samaradorligini oshiradi. Eng muhimi, boshlang'ich ta'lim jarayonida milliy qadriyatlarni bolalarning yosh xususiyatlariga mos, qiziqarli va amaliy shaklda yetkazish lozim.

Shunday ekan, milliy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalangan yosh avlod jamiyatning ma'naviy taraqqiyotiga munosib hissa qo'shadigan barkamol insonlar bo'lib voyaga yetadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi ta'limga oid me'yoriy hujjatlari.
2. Pedagogika: oliy ta'lim muassasalari uchun darslik.
3. Boshlang'ich ta'lim metodikasi bo'yicha ilmiy-uslubiy manbalar.
4. O'zbek xalq pedagogikasi va milliy tarbiya asoslari bo'yicha tadqiqotlar.